

HARC KÖDBEN

A köd alkalmazásának célja az ellenség figyelésének, megfigyelt tűzének megakadályozása és az ellenség megtévesztése. A ködöt főleg támadásnál alkalmazzuk azzal a céllal, hogy az ellenség figyelését gátoljuk, tűzrendszerét felborítsuk s ezáltal kisebb veszteséggel tudjuk az ellenséget leküzdeni. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy védelemben a ködösítés teljesen céltalan. Védelemben lévő egységek ködösítéssel az ellenség tűzősszpontosításának megnehezítését és a mozgások, átcsoportosítások leplezését célozzák.

Ködösítés befolyása a harcra.

A ködben való harcnak több sajátossága van és a harcmód is különbözik a szokásostól. A ködben való harc sajátosságai néha megegyeznek az éjjeli harc előfeltételeivel és viszonyaival, de azzal nem mindig azonosak, mert a köd és az éjszaka álcázó sajátosságai nem egyformák.

Mindenekelőtt éjszaka teljesen másként lehet látni, mint ködben. Éjszaka — különösen világos, holdas éjszakán — bizonyos távolságon belül rendszerint meg lehet állapítani a tárgyakat, de legalábbis kivehetők annak körvonalai. A láthatóság éjszaka javul az esetben, ha a tárgyakat alulról felfelé nézzük, sőt ha az égbolt a háttér, a tárgyak azon kívülően kirajzolódnak. Ezenkívül éjszaka világítóeszközöket (fényoszóró, rakéta, stb.) alkalmazhatunk, mellyel csökkenteni lehet az éjszaka álcázó sajátosságait.

A ködben való láthatóságot a ködfátyol sűrűsége határozza meg, közepes sűrűségű ködben 10—15 m-nél messzebb ellátni nem lehet, sűrű ködben pedig ez a távolság még kevesebb. A tárgyak, azok körvonalai, mivel a látómezőt sűrű fehér lepel (köd) borítja, nem vehetők ki. Ködben világító eszközök alkalmazása hiábavaló, mert a fény nem hatol át a ködön. Ködben nem látható a torkolattűz, a robbanások fénye és csak rosszul látható a nyomjelzős lövedék röppályája. A köd tehát kizárja a különböző fényjelek alkalmazását.

Megállapíthatjuk, hogy a köd álcázó hatása tökéletesebb mint az éjszakaé, s ezért ködben a csapatok harca is jóval nehezebb.

Éjszakai támadásnál az egységek még világosan elő tudnak készülni a harchoz: szemrevételezhetik az előnyomulás irányát, megjelölhetik a támadás útját, elő tudják készíteni tűzfegyvereiket az éjjeli lövéshez, stb. Ezzel szemben a köd alkalmazása leggyakrabban meglepetésszerűen következik be, s váratlanul érheti az egységet. A ködösítés befolyásolhatja az egység erkölcsi állapotát, mert a sűrű köd elkülöníti a harcosokat egymástól, s azok leggyakrabban nem látják közvetlen parancsnokukat, nem tudják, mi történik körülöttük.

Ködben, különösen sűrű ködben, a tájékozódás, a mozgás irányának betartása nehezebb, mint éjszaka. Előfordulhat, hogy a mozgó egység elveszíti mozgásának irányát, sőt összetévesztheti az egyes egységeket, ami a harcrend felborulásához vezet.

Ködben vívott harcnál meg kell jegyezni azt a döntő különbséget is, hogy míg éjszaka mindkét fél látási viszonyai egyformák, addig ködösítés esetén az egyik fél korlátozott látással, míg a másik fél teljes látással harcol.

A ködösítés nagy befolyást gyakorol a tűzre, figyelésre, vezetésre és az összeköttetésre. A ködösítés csökkenti, néha pedig teljesen kizárja a vezetett tűz hatásosságát. Különösen csökken a gyalogsági könnyű fegyverek tűzhatása. Ködfüggőny mögötti fegyverből, ködön kívüli célra történő tüzelésnél a tűz hatása tízszer, sőt ennél többszörösen is csökken, mint a jó látási viszonyok között leadott tűzé. Ködön kívüli területről, ködösített területen lévő célra tüzelve általában a tűzhatás négyszer kevesebb, mint jó látási viszonyok mellett.

Ködösítést befolyásoló tényezők.

A második világháborúban a ködösítő eszközök közül általában a gyalogság által használt ködkézigránát, a tűzéség által alkalmazott ködgránát és ködaknák, a légierők által alkalmazott ködbombák és a műszaki csapatok különleges ködfejlesztő gépei voltak ismeretesek.

A ködfüggőny fajták közül megemlítjük:

- a függőleges vagy vakító ködfüggőnyt,
- a beborító ködfüggőnyt,
- a ködhengert.

A függőleges, vagy vakító ködfüggőnyt egyes tárgyak, kis területek, figyelőhelyek, betonerődök, stb. vakítására alkalmazták. Nagy terület huza-mosabb ideig történő elködösítésére a beborító ködfüggőny alkalmas. A ködhenger alkalmazásának célja a támadó gyalogság köddel való kísérése volt.

A ködösítést általában két tényező, az időjárás és a terep befolyásolja. Az időjárási viszonyok és a terep jellege a ködösítésre való befolyásra kedvező és kedvezőtlen lehet.

A kedvező viszonyok a következők:

- egyenletes, gyenge vagy közepes sebességű szél,
- felhős égbolt, borús, hűvös idő,
- kora reggeli, vagy esti óra,
- szitáló eső,
- alacsony növényzettel fedett sík terep.

A kedvezőtlen viszonyok a következők:

- ellenszél, szélcsendes idő,
- nagy vagy változó irányú szél,
- száraz napos idő,
- nagy hideg és a nagy meleg,
- magas növényzettel borított, átszegdelt terep.

Ha összehasonlítjuk a ködösítésre kedvező és kedvezőtlen viszonyokat megállapíthatjuk, hogy ritkán adódik olyan helyzet, amikor köd alkalmazásával nem kell számolnunk. Ezért minden harc helyzetben gondosan elő kell készíteni egységeinket a ködben vívandó harcra.

Ez az előkészület kiterjed:

- a) az összes tűzfegyverek előkészítésére ködben való lövéshez a tűzrendszer követelményeinek megfelelően;
- b) tűzvezetés folyamatosságának biztosítására;
- c) figyelés és összeköttetés gondos megszervezésére.

Fegyverek előkészítése ködben való lövéshez.

Az elkődösítésnek alávetett egységek feladata a tűzhatás megőrzése. Ez csak akkor lehetséges, ha a tűzfegyvereket időben előkészítjük ködben való lövéshez, s a tűzrendszert alaposan, gondosan megszervezzük. Ködben való tüzelésre elő nem készített tűzfegyverrel, szervezetlen tűzrendszer esetén, még nagy mennyiségű lőszer eltüzelése esetén sem számolhatunk eredményes tűzhatással.

A tűzfegyvert ködben való lövéshez tüzelőállásában kell előkészíteni. Az így előkészített tűzfegyver, tüzelőállást kényszerítő körülmény nélkül, nem változtathat. Védelemben a tűzfegyverek változásait is be kell rendezni ködben való lövéshez. A váltoálláshoz vezető utat gondosan meg kell jelölni.

A puska, géppisztoly, golyószóró, géppuska, aknavető és löveg előkészítése a ködben való tüzeléshez általában úgy történik, mint az éjszakai lövéshez való berendezkedés.

A tűzrendszer megszervezésénél figyelembe kell venni a következőket:

Normális látási viszonyok között, az ellenség rejtett megközelítő utakon mozog előre, ahol kivonhatja magát a tűz hatása alól. Ezekre a rejtett megközelítő utakra a védőnek mindig figyelnie kell és ezeket tűz alatt kell tartania. A nyílt, jól belátható terepszakaszokra rendszerint nem kell nagy figyelmet fordítania, mert nagyobb ellenséges gyalogos erők mozgásának itt kevés a valószínűsége.

A köd leple alatt támadó ellenségnél más a helyzet. A védők figyelését a köd megbénítja és az ellenség ott is támadhat, ahol köd hiánya esetén nem támadt volna. A köd leple alatt támadó ellenség — különösen ha a ködösítés meglepetésszerű volt — szándékosan kikerülheti a rejtett megközelítő utakat, mert feltételezi azt, hogy azokat a védők tűz alatt tartják. Ebből kiindulva elsősorban olyan terepszakaszra kell a tüzet megszervezni, melyet az ellenség a védőállás megközelítésénél kikerülni nem tud. Ilyenek lehetnek a tavak és mocsarak közötti átjárók, olyan körletek kijáratái, ahová az ellenség a ködösítés megkezdése előtt gyülekezett, stb.

Tűzvezetés megszervezése.

A tűzvezetést a parancsnoknak úgy kell megszerveznie, hogy bármely terepszakaszra, sávra vagy irányra gyorsan tüzet tudjon nyittatni, egyik terepszakaszról a másikra a tüzet áthelyezhesse, a tüzet beszüntethesse.

A ködben való tűzvezetés főeszköze a hangjelzés. Ezt rajnál, szakasznál, századnál, egyes esetekben még zászlóaljagnál is eredményesen lehet használni. A hang továbbítását úgy kell megszervezni, hogy a tűz megnyitásban késedelem ne keletkezzék.

Figyelés megszervezése.

A figyelés előkészítése ködösítés esetén a figyelőhálózat megfelelő megszervezéséből, jó figyelőhelyek kiválasztásából és a figyelők ködbeni figyeléshez való felkészüléséből áll.

Ha a figyelőhely elködösítésével számolhatunk, akkor gondoskodni kell több kisegítő figyelőhely kiválasztásáról és berendezéséről.

Ha az ellenség támadását köddel leplezi (maga előtt ködhengert létesít), akkor a figyelőket oldalba kell kiküldeni úgy, hogy azok a köd mögötti ellenség ténykedését megfigyelhessék. Ilyen ködösítés esetén főleg a szomszéd egységek figyelőitől — akik oldalról figyelhetik a köd mögötti ellenséget — kaphatunk értékes adatokat az ellenségre vonatkozóan.

Ködösítésnél az ellenség figyelése lehetséges oly módon is, hogy magas figyelőket létesíték, vagy repülő figyelőt alkalmazok.

Előfordulhat az is, hogy a ködfüggöny nem lesz mindig egyenlő sűrűségű, lehetnek abban jobban, vagy kevésbé jobban látható tereprészek, s a ködfüggöny néhol fel is szakadhat. Állandó és éber figyelés esetén a ködfüggöny esetleges világosabb részeiben egyes ellenséges csoportokat észrevehetünk és ezek viselkedése alapján következtethetünk az ellenség csoportosítására, tevékenységére és szándékára.

Összeköttetés megszervezése.

Elkódosított területen az egységek irányítása és az összeköttetésre szolgáló eszközök és jelek használata korlátozott. Nappal és éjjel jól látható fényjelek, zászlójelek, stb. ködben nem láthatók, ezek alkalmazása legtöbbször lehetetlen.

Hírvivők, összekötők alkalmazását megnehezíti az, hogy ködben a mozgás gyorsasága erősen csökken, s ha a hírvivő ködösítés előtt nem véli jól emlékezetébe az egyes útvonalakat, akkor ködben elveszíti a helyes irányt.

Ködben való irányításra, összeköttetésre a hangjelek teljes mértékben használhatók.

Az összeköttetés technikai eszközei a távbeszélő és a rádió, ködben ugyanúgy alkalmazhatók, mint rendes viszonyok között.

A fentiekben ismertettem a kód sajátosságait, valamint a csapatok előkészítését a ködben vívandó harcra. A továbbiakban szeretném vázolni azokat a sajátosságokat, melyek a ködben vívott harc és a szokásos harc között, mint különbségek jelentkeznek.

Egységek harca ködben.

A kód álcázó sajátosságát elsősorban támadásban lehet eredményesen felhasználni. Ezért a kód alkalmazása e harcmódnál a leggyakoribb. A támadás sikere érdekében létesített kód alkalmazása kétféleképpen történhet: ha az ellenség védőállását ködösítem el, vagy ha a támadó egység — a támadás ütemének megfelelően — elé ködhengert létesíték. Hogy a ködösítési forma körül melyiket alkalmazom, az főleg az időjárástól függ.

Mivel a ködösítés esetén főleg a védelemben lévő egységek kerülnek

különleges helyzetbe, így a ködben vívott harc sajátosságait a védőegység szemszögéből akarom ismertetni.

A védelemben lévő egységeknek különös gondot kell fordítaniuk arra, hogy felderítsék azt, hogy az ellenség ködfejlesztő eszközökkel rendelkezik-e, azokat alkalmazni akarja-e, ha igen, milyen irányban és milyen eszközökkel akarja ezt végrehajtani.

Ha úgy értesülünk, hogy az ellenségnek nincsenek ködfejlesztő eszközei, akkor sem szabad azt a következtetést levonni, hogy ködösítés nem lehetséges. A ködfejlesztő eszközök könnyű hordozhatósága ugyanis lehetővé teszi, hogy azokat az ellenség gyorsan a csapataihoz szállítsa. Tehát a védelemre való berendezkedésnél minden alkalommal számolnunk kell az ellenség ködösítésével.

Ha a támadó ellenség ködösít, akkor a védelemben lévő egység feladata:

- a) megakadályozni az ellenség ködösítését,
- b) ha a ködösítés megakadályozása nem sikerült, akkor a kezdődő ködfüggőnyt kell megsemmisíteni;
- c) ha a kezdődő ködfüggőny megsemmisítése sem sikerül, akkor az ellenséget ködön keresztül kell leküzdeni.

A ködösítés megakadályozása főleg a tűzérési és aknavető tűzzel lehetséges, ezért tűzéréssel és aknavetőkkel kell a ködösítés legvalószínűbb terepszakaszát lőni, hogy megakadályozzuk a ködösítéshez való előkészületek végrehajtását. Erre a célra repülőket is bevethetünk.

Az ellenség ködösítésre való előkészületeit megállapíthatjuk abból, hogy a kérdéses terepszakaszra ködfejlesztő eszközöket (különleges berendezésű gépeket; stb.) visznek.

Ha egyik vagy másik terepszakaszon az ellenség ködösítéshez való előkészületeit észleljük, vagy az ellenség már megkezdte a ködösítést, erre a terepszakaszra azonnal és erélyesen tüzelni kell, hogy a további ködfejlesztést megakadályozzuk.

Ha az ellenség ködösítését nem sikerült megakadályozni, át kell térni a ködösítés esetére előkészített tüzelésre.

A védőállás elködösítése esetén a legnehezebb helyzet akkor adódik, ha a védőállás nagy mélységben és huzamosabb ideig kerül köd alá. Ebben az esetben a harc jellege megközelíti az éjszakai harc jellegét, vagyis a harc a látás teljes hiányával folyik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ködösítés esetén a védelmet az éjszakai védelem elve alapján kell felépíteni.

Korábban meghatároztuk a leplező köd és az éjszakai viszonyok közötti különbséget és megállapítottuk, hogy a ködösítés viszonyai jellegük miatt különböznek az éjszakai viszonyoktól. Ha ködben a védők látási viszonyai az éjszakára emlékeztetnek, ebből semmiképp sem következik az, hogy a ködfüggőny mögött támadó ellenség az éjszakai harc elveit alkalmazza.

Az éjszakai harcra felépített védelem rendeltetése az, hogy a nappalinál tömörebb harcrendben támadó ellenséget visszaverje. Az éjszakai véde-

lebenben a géppuskákat és a tartalékokat a védőállás mélység-övéből ajánlatos az éj folyamán a főellenállási vonalhoz közelebb vonni. Ez nem alkalmazható ködben vívott védelemnél.

Az éjszakai támadásra a géppuskákat és tartalékokat a főellenállási vonalhoz közelebb vonva, csökkentjük a védelem mélységét, ami teljes mértékben megengedett, mert az ellenség tömör harcrendben való támadásának visszaverése éjszaka a főellenállási vonal erős megsemmisítő tüzén alapszik.

Ködösítés esetén ezek az intézkedések nem célszerűek, az ellenség — mivel ködön kívül van — nem az éjszakai harc, hanem a nappali harc elvei alapján harcol. Így csak feleslegesen zavarnánk a védelem mélységi övét és a tűzfegyvereket, tartalékokat felesleges mozgás miatt kitennénk az ellenség tűzhatásának, ami természetesen nem megengedhető.

Abban az esetben, ha az ellenség széles arcvonalon létesít ködfüggőnyt, előfordulhat, hogy a védők semmiféle adatot nem kapnak az ellenség mozgásáról és helyéről. Ilyenkor a legfontosabb terepszakaszokra időközönként aknavető gyorstüzet és egyik terepszakaszról a másik terepszakaszra gyakori tűzáthelyezéseket kell végrehajtani. A fontosabb sávokat és irányokat géppuska- és puskatűzzel löjjük. Célszerű egyes területeket raj, vagy szakasz össztűzzel folyamatosan tűz alatt tartani. Kevésbé fontos terepszakaszokat, sávokat módszeres aknavető és lassú puska-, vagy golyószórótűzzel löjjük.

Ködben, ha figyelés nem lehetséges, az ellenség helyzetét és a főellenállási vonaltól való távolságát megközelítőleg kiszámíthatjuk, ha az alábbi három körülményt összevetjük.

Ez a három körülmény:

1. milyen távol volt tőlünk az ellenség a ködösítés előtt;
2. mennyi idő telt el a ködösítés pillanatától;
3. milyen ütembe mozog az ellenség.

Az ellenség főellenállási vonalhoz való közeledésének mértéke szerint kell a tűz erősségét fokozni. A rohamozó ellenséget az összes tűzfegyverek tüzével kell megsemmisíteni. Ezért a géppisztolyokat az első vonalba kell előrevonni.

A ködösítés megkezdésekor a zászlóalj és ezred tartalékoknak teljes harckészültségben kell lenniük. A tartalék egység parancsnokának idejében elő kell készülni a ködben való harcra, mely az alábbiak végrehajtásából áll:

- terepfelderítése,
- támadás legvalószínűbb irányának megjelölése,
- különböző akadályok helyének megjelölése.

Ködben az ellentámadást egyszerűen, észszerűen kell végrehajtani. Ki kell használni a terep ismeretét és azt, hogy az ellenség a védőállásokba betörve, a köd miatt nem figyelheti meg a tartalékok ténykedését. A rohamot idejében és lehetőleg oldalról „Hajrá!” kiáltás nélkül, tűzzel, szuronnyal és kézigránáttal kell végrehajtani.

A ködösítés beszüntetése esetén, ha az egész védőkörlet, vagy annak egy része a ködösítés alól felszabadult, gyorsan át kell térni a célzott tüzelésre.